

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1916.

Andra kammaren.

Nr 4.

Fredagen den 21 januari.

Kl. 11 f. m.

§ 1.

Justerades protokollet för den 15 innevarande januari.

§ 2.

Herr talmannen anmälde, att herrar Lindhagen, Hedlund och Stenudd inställt sig vid riksdagen.

§ 3.

Herr statsrådet *von Sydow* avlämnade

dels Kungl. Maj:ts proposition nr 26, angående arvode till regeringsrådet Anders Lindstedt såsom ordförande i en kommitté,

dels Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen av den 18 innevarande januari, i vilken skrivelse Kungl. Maj:t äskade, att särskilda deputerade måtte, jämlikt § 54 regeringsformen och § 50 riksdagsordningen, av riksdagen utväljas för att med Konungen överlägga.

Den avlämnade propositionen bordlades på begäran, varjämte kammaren på förslag av herr talmannen beslöt att måndagen den 24 i denna månad företaga val av deputerade, på sätt i ovan nämnda skrivelse begärts.

§ 4.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna:

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen i riksdagens andra kammare och de kammarens ledamöter, som blivit utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, den 18 januari 1916.

Sedan kammarens plenum denna dag avslutats sammanträdde med herr talmannen de åtta ledamöter av kammaren, som blivit

utsedde att jämte herr talmannen tillsätta kammarens kanslipersonal och vaktbetjäning, till fullgörande av berörda uppdrag.

Därvid beslöts till en början, att kanslitjänstemännen skulle utgöras av sex förste notarier, aderton notarier, en förste kanslist, en registrator och sex kanslist, ävensom att det för tjänstgöring vid diskussionsprotokollet vid 1875 och 1888 års riksdagar stadgade arbetssätt skulle jämväl vid innevarande riksdag tillsvidare tillämpas.

I likhet med vad vid föregående riksdagar ägt rum, beslöto herrar deputerade därjämte uttala såsom sin önskan, att, därest med avseende å kammarens diskussionsprotokoll någon av kammarens ledamöter skulle anse sig äga anledning till anmärkning mot det sätt, varpå vederbörande notarie fullgjort sitt åliggande, anmälan därom måtte göras hos sekreteraren, som skulle över dylika anmälningar föra anteckning; och skulle herrar deputerades beslut till kammarens kännedom här antecknas och genom anslag i justeringsrummet kungöras.

Härefter genomgingos de ingivna ansökshandlingarna, varefter herrar deputerade antogo till

förste notarier:

extra revisorn, filosofie kandidaten *C. Lundgren*,
 sekreteraren *T. Hedrén*,
 sekreteraren *G. Tägtström*,
 sekreteraren, juris kandidaten *C. F. Schött*,
 sekreteraren *R. Hellberg* och
 revisorn *E. Lindblad*;

notarier:

extra revisorn *E. Lindström*,
 filosofie licentiaten, teologie kandidaten *A. H. F. Reuter*,
 e. o. hovrättsnotarien *S. G. Junker*,
 amanuensen, filosofie kandidaten *I. Arnoldsson*,
 revisorn *F. Blom*,
 sekreteraren *S. Norrman*,
 sekreteraren *E. Frigell*,
 registratorn *P. B. Romare*,
 e. o. kammarskrivaren *A. Michal*,
 e. o. hovrättsnotarien *L. Norrman*,
 fru *Jetta Lundgren*,
 filosofie kandidaten *G. A. K. Dahlén*,
 juris kandidaten *C. O. H. Humble*,
 juris studeranden *E. Elfner*,
 e. o. hovrättsnotarien *E. H. Wallin*,
 e. o. hovrättsnotarien, juris kandidaten *A. Elmström*,
 t. f. aktuarien, filosofie kandidaten *E. Bergendal* och
 juris studeranden *P. Sterne*;

förste kanslist:

notarien, juris kandidaten *O. M. F. Seth*;

registrator:

sekreteraren *P. W. A. Hammarskiöld*; samt

kanslister:

amanuensen *N. J. Bagge*,
amanuensen, juris kandidaten *B. Lundberg*,
kontorschefen *A. T. N. Gabrielsson*,
telegrafassistenten *E. Dahlén*,
juris kandidaten *M. D. Hjertstrand* och
juris kandidaten *J. H. Wallin*;

med skyldighet för de till kanslister antagna tjänstemännen att vid behov tjänstgöra jämväl vid diskussionsprotokollet.

Här skulle antecknas att Seth, Hammarskiöld och Lundberg redan den 12 samt Lindblad, Elfner och E. H. Wallin redan den 15 innevarande månad på särskild anmodan inträtt i tjänstgöring hos kammaren.

Beträffande därefter vaktbetjäningen beslöto herrar deputerade att 16 vaktmästare skulle jämväl vid denna riksdag anställas hos kammaren; och blevo härefter till vaktmästare att tjänstgöra tillsvidare under innevarande riksdag antagna *C. E. G. Carlberg*, *E. M. Wistrand*, *J. V. Uppgren*, *C. J. F. Svensson*, *H. E. E. Eklund*, *C. O. A. Ohlsson*, *C. H. Björklund*, *W. Zetterqvist*, *B. Rudén*, *A. Hj. Lindgren*, *A. Gustafsson*, *E. E. Johansson*, *Erik Andersson*, *G. A. Zeffe*, *J. H. Sahlberg* och *Edvard H. Andersson*.

Till förste vaktmästare förordnades Carlberg och åt Wistrand uppdrogs att ombestyrta utdelning av ankommande postförsändelser.

Det skulle åligga de antagna vaktmästarna att vid behov och i den mån så ske kunde utföra jämväl annan tjänstgöring hos riksdagen.

Slutligen skulle här anmärkas, att Carlberg, Wistrand och Björklund redan den 8 samt de övriga vaktmästarne redan den 14 innevarande januari börjat tjänstgöra hos kammaren.

År och dag som ovan.

In fidem
Per Cronvall.

§ 5.

I enlighet med därom den 17 i denna månad fattat beslut skulle nu företagas val av ledamöter i de ständiga utskotten; och anställdes först val av ledamöter i konstitutionsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 84 med parti-

beteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 54 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Larsson* i Västerås,
 » andra » » *Persson* i Malmö,
 » tredje » » *Waldén* och
 » fjärde » » *Hallén*.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Magnusson* i Tumhult,
 » andra » » *Räf*,
 » tredje » » *Beckman* och
 » fjärde » » *Hildebrand*.

Av de med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo 53 valsedlar

såsom första namn herr *Edén* och
 » andra » » *Ericsson* i Vallsta.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Larsson* i Västerås,
 » *Magnusson* i Tumhult,
 » *Edén*,
 » *Persson* i Malmö.
 » *Räf*,
 » *Waldén*,
 » *Beckman*,
 » *Ericsson* i Vallsta,
 » *Hallén* och
 » *Hildebrand*.

§ 6.

Härefter företogs val av ledamöter i statsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 87 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 84 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 53 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Thorsson*,
 » andra » » *Rydén* i Malmö,
 » tredje » » *Eriksson* i Grängesberg.
 » fjärde » » *Nilsson* i Kabbarp och
 » femte » » *Anderson* i Råstock.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Andersson* i Skivarp,
 » andra » » *Persson* i Stallerhult,
 » tredje » » *Odqvist* och
 » fjärde » » *Wiklund*.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Ekman*,
 » andra » » *E. A. Nilson* i Örebro och
 » tredje » » *Ström*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Thorsson*,
 » *Andersson* i Skivarp,
 » *Ekman*,
 » *Rydén* i Malmö,
 » *Persson* i Stallerhult,
 » *Eriksson* i Grängesberg,
 » *Odqvist*,
 » *E. A. Nilson* i Örebro.
 » *Nilsson* i Kabbarp.
 » *Wiklund*,
 » *Ström* och
 » *Anderson* i Råstock.

§ 7.

Vidare företogs val av ledamöter i bevillningsutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 85 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 84 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 53 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Palmstierna*,
 » andra » » *Christiernson*,
 » tredje » » *Sandler* och
 » fjärde » » *Källman*.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Jespersion*,
 » andra » » *Nilsson* i Bonarp,
 » tredje » » *Jeansson* i Kalmar och
 » fjärde » » *Jonsson* i Hökhult.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Röing* och
 » andra » » *Rune*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter foretagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Palmstierna*,
 » *Jespersion*,
 » *Röing*,
 » *Christiernson*,
 » *Nilsson* i Bonarp.
 » *Sandler*.
 » *Jeansson* i Kalmar,
 » *Rune*,
 » *Källman* och
 » *Jonsson* i Hökhult.

§ 8.

Vid nu anställt val av ledamöter i bankouiskottet avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 83 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet», 73 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» och 64 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen».

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Vahlquist*,
 » andra » » *Olsson* i Blädinge och
 » tredje » » *Söderberg* i Hobbörn.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Adelswärd*,
 » andra » » *Hellberg* i Lycksele och
 » tredje » » *Carlson* i Herrljunga.

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Söderberg* i Stockholm och
 » andra » » *Kristensson*.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de olika gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härafter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

herr *Vahlquist*,
 » *Adelswärd*,
 » *Söderberg* i Stockholm,
 » *Olsson* i Blädinge,
 » *Hellberg* i Lycksele,
 » *Kristensson*,
 » *Söderberg* i Hobborn och
 » *Carlson* i Herrljunga.

§ 9.

Företogs val av ledamöter i lagutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 86 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 83 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» samt 53 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Lindhagen*,
 » andra » » *Lindqvist* i Stockholm och
 » tredje » » *Persson* i Norrköping.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Petersson* i Lidingö villastad,
 » andra » » *Petersson* i Bjälbo och
 » tredje » » *Gustafsson* i Örebro.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

såsom första namn herr *Schotte* och
 » andra » » *Karlsson* i Fjäl.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de olika gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

- herr *Lindhagen*,
 » *Petersson* i Lidingö villastad,
 » *Schotte*,
 » *Lindqvist* i Stockholm,
 » *Petersson* i Bjälbo,
 » *Persson* i Norrköping,
 » *Gustafsson* i Örebro och
 » *Karlsson* i Fjäl.

§ 10.

Slutligen anställdes val av ledamöter i jordbruksutskottet.

Därvid avlämnades följande godkända valsedlar, nämligen 86 med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen», 34 med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet», samt 54 med partibeteckningen »liberala samlingspartiet».

De med partibeteckningen »socialdemokratiska gruppen» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Linders*,
 » andra » » *Nilsson* i Tånga och
 » tredje » » *Sjöblom*.

De med partibeteckningen »lantmanna- och borgarepartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Åkerlund*,
 » andra » » *Öberg* och
 » tredje » » *Nilsson* i Linnås.

De med partibeteckningen »liberala samlingspartiet» utmärkta valsedlarna upptogo samtliga

- såsom första namn herr *Hamilton* och
 » andra » » *Lundström* i Långnäs.

På grund härav blev ordningen mellan namnen å de särskilda gruppernas valsedlar bestämd på sätt ovan angivits.

Vid härefter företagen fördelning av platserna mellan de olika grupperna tillföll dessa nedannämnda personer i följande ordning:

- herr *Linders*,
 » *Åkerlund*,
 » *Hamilton*,
 » *Nilsson* i Tånga,
 » *Öberg*,
 » *Sjöblom*,
 » *Nilsson* i Linnås och
 » *Lundström* i Långnäs.

§ 11.

Justerades protokollsutdrag angående de i nästföregående sex paragrafer omförmälda valen.

§ 12.

Föredrogs och lades till handlingarna Kungl. Maj:ts på rikssalen upplästa berättelse om vad i rikets styrelse sedan sista lagtima riksdags sammanträde sig tilldragit.

§ 13.

Härefter föredrogs Kungl. Maj:ts skrivelse till riksdagen med tillkännagivande, att Kungl. Maj:t förordnat statsrådet *Steno Johannes Stenberg* att under innevarande års riksdag utöva den befattning med riksdagsärenden, som enligt § 46 riksdagsordningen tillkommer en ledamot av statsrådet.

Nämnda skrivelse lades till handlingarna, varjämte underrättelse om innehållet i densamma skulle meddelas vederbörande utskott samt de ledamöter, som hava inseendet över riksdagens kansli.

§ 14.

Vidare föredrogs var för sig Kungl. Maj:ts å kammarens bord vilande propositioner; och hänvisades därvid:

till statsutskottet propositionerna:

nr 2, angående fastställande av postverkets stat för driftkostnader år 1917; och

nr 3, angående fastställande av telegrafverkets stat för driftkostnader för år 1917; samt

till bankoutskottet propositionerna:

nr 4, angående årliga understöd åt vissa befattningshavare vid postverket;

nr 5, angående årliga understöd åt vissa befattningshavare vid telegrafverket m. m.; och

nr 10, angående sättet för likviderande av förfallen skuld å statslån till Östra centralbanans järnvägsaktiebolag.

§ 15.

De på kammarens bord liggande motionerna nr 1 av herr *Byström* och nr 2 av herr *Lübeck m. fl.*, som nu föredrogs, hänvisades till tillfälligt utskott.

§ 16.

Remitterades till bankoutskottet riksdagens år 1915 församlade revisorers berättelser:

om granskningen av riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning:
samt
angående riksbanken.

§ 17.

Vid föredragning härpå av militieombudsmannens vid innevarande års riksdag avgivna ämbetsberättelse hänvisades framställningen angående avlöning för tjänstemän och vaktbetjäning vid militieombudsmansexpeditionen m. m. till bankoutsittet, framställningen angående stämpelavgiften vid militieombudsmansexpeditionen till bevillningsutskottet samt berättelsen i övrigt till lagutskottet.

§ 18.

Avgävos följande nya motioner, nämligen av:

herr *Liljedahl*, nr 3, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande av anställning på fast stat åt viss vid arméns verkstäder eller eljest vid armén anställd civil personal;

herr *Ingvarson*, nr 4, om årligt anslag åt förre folkskolläraren K. Nilsson i Lyckeby;

herr *Zetterstrand*, nr 5, om jämkningar i gällande tullsatser å vissa impregnerade och icke impregnerade vävnader;

herr *Liljedahl*, nr 6, om pension åt furiren Carl Arvid Adrian Holmberg;

herr *Bogren*, nr 7, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående utvidgning av riksbankens verksamhet;

herr *Liljedahl*:

nr 8, om ändring i 1 § av lagen den 16 oktober 1914 om förbud i vissa fall mot värnpliktigs skiljande från tjänst eller arbete; och

nr 9, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående ändring i militieombudsmannens instruktion;

herr *Persson* i Västervik *m. fl.*, nr 10, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående framläggande för riksdagen av förslag till en livsmedelslag;

herr *Lindman m. fl.*, nr 11, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående eftergift av kronans eventuella, på rättegång beroende rätt till vissa fastigheter m. m.;

herr *Akerlund m. fl.*, nr 12, om skrivelse till Kungl. Maj:t angående åtgärder till hämmande av genom handel med jordegendom uppkommande vanhävd å sådan egendom m. m.; samt

herrar *Welin* och *Lingström*, nr 13, angående vissa ändringar i gällande folkskolestadga.

Ifrågavarande motioner blevo på begäran bordlagda.

§ 19.

Ordet lämnades härefter till herr *Persson* i Stallerhult, som yttrade:

Herr talman! Jag hemställer, att kammaren behagade besluta att sist på morgondagens föredragningslista uppföra Kungl. Maj:ts proposition n:r 1, angående statsverkets tillstånd och behov.

Denna hemställan bifölls av kammaren.

§ 20.

Justerades protokollsutdrag.

Härefter åtskildes kammarens ledamöter kl. 1,25 e. m.

In fidem
Per Cronvall.